

Z histórie obce
GREGOROVCE
1248 - 2018

Z histórie obce GREGOROVCE

(Náčrt zostavený a publikovaný na 770. výročie prvej písomnej
zmienky o obci)

Richard Lipták, A. D. 2018

Predslov

V roku 2018 si občania a rodáci obce Gregorovce pripomínajú jej históriu o čosi rukolapnejšie. Koná sa tak z príležitosti 770. výročia prvej písomnej zmienky o obci v písomných historických prameňoch. Je na mieste si túto historickú udalosť dôstojne pripomenúť a osláviť generácie, ktoré existenciu Gregoroviec svojim životom zhmotnili. Aj keď je prvá písomná zmienka o obci z roku 1248, je neodškriepiteľné, že jej história je o niekoľko desaťročí staršia. Duchovný, hmotný, kultúrny rozvoj obce a jednotlivcov je vecou historickou, chronologickou, teda je aj aktuálnou a bude pokračovať v budúcnosti. Veríme, že smerom, ktorý nás obohatí. Teda pripomínajme si históriu, aj napriek tomu, že „história nás nespasí“, pretože ponaučenie z nej je pre náš rast nesporné.

Brožúrka, ktorú držíte v rukách, je prvým tlačeným „viacstranovým“ náčrtom historických kontúr Gregoroviec. Chce prehliť vzťah občanov a rodákov ku koreňom svojho pôvodu, a zároveň podnietiť záujem o hlbšie štúdium jej histórie. Priestor do budúca, síce náročný na čas, je hlavne v archívnych materiáloch a oral history. Pamätníkov, ktorí by sa podelili o svoje spomienky máme zaiste dostatok.

Poloha a prvé osídlenia

Územie Gregoroviec sa nachádza na rozhraní Košickej kotliny a k nej severne priliehajúcich pohorí Spišsko-šarišské medzihorie a Beskydské predhorie. Obec sa rozprestiera medzi Šarišským hradným vrchom a Kapušanským, ktoré pred sťahovaním národov malo názov „Klinika“, v údolí potoka Dzikov v nadmorskej výške okolo 320 m. Geomorfologické celky, ktoré zasahujú do katastra obce, patria do flyšového pásma a Vnútrokarpatského paleogénu (Vonkajšie západné Tatry). Obec spadá do vonkajšieho flyšového príkrovu, takzvaný Dukliansko – bukovský flyš.

V najväčšom počte sa tu vyskytujú pieskovce a vápenité ílovce. Nájde tu aj ryolity a ryodacity, ktorých výskyt súvisí aj so vzdialenejším pohorím Slánske vrchy a hradným kopcom Kapušianskeho hradu, ktoré sú sopečného pôvodu. Okolie Stráže ako aj kopec sám je tvorený najmä andezitmi starovulkánov sarmatského a spodno-panónskeho veku. V údolí Dzikova sa nachádzajú lužné pôdy, na svahoch hnedé pôdy hlinitého až ílovito-hlinitého charakteru.

Územie patrí do teplej klimatickej oblasti, mierne vlhkého s chladnou zimou. Ročný úhrn zrážok je 600-800 mm..

V blízkom okolí obce Gregorovce sú známe archeologické lokality dokladujúce osídlenie od najstarších vývojových etáp do stredoveku. Intenzívne osídlenie v mladšej dobe bronzovej je doložené v Terňi, na kopci Lysá Stráž. Záchraným výskumom sa potvrdilo osídlenie v dobe bronzovej aj na kopci Stráž Košická, v katastri obce Záhradné. V obci Záhradné je doložená aj doba rímska, doložené je tu aj osídlenie v slovanskom období, v podstate do 9. storočia.

Gregorovce ležia v regióne s veľkou koncentráciou archeologických nálezísk. Z katastra obce sú dosiaľ evidované tieto archeologické náleziská:

V polohe Veľký Handáš, Pusté Pole – pod bývalým letiskom sa nachádza výšinné sídlisko z mladšej doby bronzovej až staršej doby železnej, nadväzujúce na sídlisko pod Lysou Strážou v katastri Terňa.

Poloha Pachmaľ – lokalizovaná zaniknutá stredoveká obec. Z oráčiny sa prieskumom oblasti nachádzajúcej juhovýchodne od Gregoroviec, na mieste

zaniknutej usadlosti, spomínanej ako Bruchekmal, possessio, získalo niekoľko zlomkov keramiky z 15.-16. storočia.

Poloha južne od intravilánu obce, nazývaná Tanarok, Kúty – sídlisko z mladšej doby kamennej (lineárna keramika, bukovohorská kultúra), neskorej doby kamennej (badenská kultúra), popolnicové pohrebisko z doby bronzovej, doby rímskej a stredoveku.

Severne od cesty Veľký Šariš – Šarišské Michaľany a západne od miestnej cesty vedúcej do Gregoroviec, poloha Lány – Džiny – Modoroš – bolo nájdené sídlisko z mladšej doby kamennej (bukovohorská kultúra), neskorej doby kamennej (badenská kultúra), mladšej doby bronzovej, doby rímskej a vrcholného stredoveku, ojedinelé nálezy z paleolitu a novoveku.

Východne od Gregoroviec, južne od Terne bola zaniknutá stredoveká obec Steflaka. Bližšie nelokalizované nálezy potvrdzujú existenciu stredovej obce Sedrakfelde (Uzdomba).

Od prvej písomnej zmienky

Obec je pravdepodobne z doby slovanského osídlenia. Prvá zmienka o obci je v listine z roku 1248, kedy sa spomína ako súčasť kráľovského, hradného panstva Šariš. Kráľ Belo IV. si vtedy privlastnil $\frac{3}{4}$ desiatku od miestnych farníkov (podobne v ďalších 9 osadách), ktoré vtedy patrili jágerskému biskupovi, ako súčasť jeho panstva hradu Šariš. Štvrtina desiatku aj naďalej ostala miestnemu farárovi. Pri tejto príležitosti vznikla najstaršia správa o dedine.

Základom názvu obce je krstné meno Gregor, ktorý bol prvým zemianskym vlastníkom obce. Slovenský názov Gergeľak bol fonetickou úpravou maďarského názvu Gergellaka. Patrí do skupiny niekoľkých šarišských miestnych názvov odvodených od staršieho maďarského názvu. Tento nezvyčajný postup súvisel pravdepodobne s maďarským pôvodom spomínaného zemana a miestneho obyvateľstva.

Najstaršie mená chotárov boli Nata, Polya, Holoszeg, Egerpataka, Hony.

Ako zemianska dedina vznikol Gergeľak začiatkom 13. storočia. Spomínanému Gregorovi patrila dedina len krátko. Pred rokom 1248 pripadla kráľovi. Ladislav IV. obec daroval v roku 1278 Petrovi a Alexandrovi, synom Michala

z Miškovca, za pomoc v boji proti českému kráľovi Přemyslovi Otakarovi II., ktorí sa tu usadili a názov obce používali v prídomku. Rovnako ich potomkovia v 14.-16. storočí. Gergel'ak vtedy patrilo miestnym zemanom a v 16. storočí aj mestu Prešov. Je celkom pravdepodobné, že v 14.-15. storočí jestvovalo niekoľko poddanských domov osady Gregorovce v časti, kde sa pole dodnes pomenúva Sedrakfelde (černicové pole).

Neskôr, v 15. storočí, konkrétne roku 1427 v obci hospodárilo okolo 10 poddanských domácností, v roku 1600 malo sídlisko 26 poddanských domov, kúriu zemanov, kostol a faru evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, školu. V rokoch 1715-1720 tu hospodárilo 10 poddanských domácností.

V roku 1482 bol majiteľom obce Buzl'óy, neskôr prevzal obec rod Perémyiovcov, rod Thurzovcov. Rod Buzlay (Gergelylaki) je uvedený, že Mózes bol dvorným kapitánom v dobe kráľa Ulászló II.. V roku 1506 bol vyslaný ako vyslanec k cisárovi Maximiliánovi, a vtedy podaroval prešovskej nemocnici gergelacký majetok. Tento rod mal svoj erb, v modrom poli zlatú korunu, chránenú zlatým mečom, položenú na červeno-bielej šachovnici. Posledným potomkom, Evou Gergelylaki vymrel rod po roku 1700.

V roku 1571 Gergelaky dal všetku pôdu do zálohy Ternyeiovcom. V roku 1564 bol majiteľom obce Usz. V roku 1642 bola obec majetkom Juraja Rákócziho, od roku 1657 Zombory-Melcerovcom, r. 1663 Rozgonyiovi, r. 1693 Rákóczi Alžbete, r. 1753 Ledel, v roku 1741 obec patrí rodu Kapy, r. 1751 Dessemfymu a roku 1756 Reviczkymu.

V 18. storočí, v roku 1739 dedina vyhorela. V roku 1773 boli v obci títo statkári – zemani: Antal Klobusiczky, Jozef Kapy, Emiri Reviczky a generál Leopold Schuller. V roku 1784 bolo v Gregorovciach 70 domov a žilo v nich 84 rodín. Počet občanov bol 454. Ženatých mužov bolo 84 a slobodných 129. Jeden šľachtic, jeden mešťan, 26 sedliakov, 68 želiarov.

Obec bola v minulosti označovaná ako „skupinová cestná dedina“, kde boli štíhle domy orientované štítlami na ulicu. Prevažná časť zástavby bola murovaná. Súčasťou obce bol murovaný deputátnický dom s veľkým spoločným pitvorom, samostatnými ohniskami a sporákmi. Budova patrila panstvu, ubytovanie sa prideľovalo len na panstve zamestnaným rodinám. V obci bola hrobka, postavená v rokoch 1831 – 1834, ktorá sa nachádzala na konci miestneho parku a ktorá bola postavená v klasicistickom štýle. Je to menšia pozdĺžna budova s dvoma silnými stĺpmi, medzi ktorými sa nachádzajú železné mrežové dvere s klasicistickým vencom a iniciálkami. V súčasnosti je na jej mieste rodinný dom. Rovnako v 1. polovici 19. storočia bola postavená jednopodlažná blokovaná dvojtraktová budova, ktorá slúžila ako

kúria, v nedávnej minulosti aj ako Miestny národný výbor (Obecný úrad). V súčasnosti je na jej mieste samoobsluha potravín.

V roku 1845 boli mená chotárov v okolí Gregoroviec nasledovné: Keréksi Visnye, Mocaárlazy, Zadnye Pojaki, Pod Pohmalyom, Kanass, Strednya Hura, Nad Stavom, Usz Domba, Vagluf Kyesz, Verh Maka, Pod Makov, Oz Irény, Na Rubaniskoch, Za mlynom, Pod Pankuth, Winyice, Janovki, Telki, Véggelegeye, Aranyos, Hoszag, Nyillak, Malé utra, Mocsar alya, Megy alya, Vais vilag a Halószezh.

Po roku 1884, keď boli v monarchii zrušené poddanské povinnosti, vytvorili sa aj v obci samostatné sedliacke hospodárstva (obyvateľstvo bolo väčšinou zamerané na poľnohospodárstvo). V roku 1902 bol v Gregorovciach poštový úrad, počet obyvateľov bol 533, rozloha chotára 1599 kat. jutár, počet domov 78. Obec patrila pod telegrafnú stanicu Veľký Šariš, notársky a matričný úrad Giraltovce, okresný súd Prešov a žandársku stanicu Sabinov.

Roku 1914 vypukla I. svetová vojna. Hlad a bieda vojnových rokov poznačili aj životy ľudí v obci. Mobilizácia mužov, rekvirácia obilia, koní a ostatného statku sa podpísali pod postupné ožobračovanie obyvateľstva. 10 mužov z obce sa domov z frontu živi nevrátili. V čase hospodárskej krízy (20.-roky 20.-storočia) sa vysťahovalo do zahraničia niekoľko občanov. V 30. rokoch v čase opätovnej krízy Gregorovčania odišli za prácou do Kanady, Spojených štátov a do Paraguaja.

Pred rokom 1938 boli v dedine traja veľkostatkári, Rudolf Lampater, Pubo Griegir a Aladár Gilion. V roku 1938 už len jeden, Reszó Lampater. Pred nástupom fašizmu boli v dedine aj dve židovské rodiny, a to Dajes Eugen so zaťmi Friedmannom Adolfom a Jozefom Ignácom, ktorí tvorili desaťčlennú rodinu. A rodina Braumovcov mala 9 členov.

Obdobie II. svetovej vojny zasiahlo do života obyvateľov obce len nepriamo. Nervozita medzi obyvateľmi stúpala vtedy, keď sa front približoval do oblasti Prešova. V septembri 1944 sa v chotári objavili prví partizáni. Deň 19. január 1945 je v dejinách obce vyhradený ako "deň oslobodenia" Červenou armádou. Prvé hliadky sovietskej armády zajali 6 Nemcov, ktorí vyhodili most pri vchode do obce. Čoskoro na to bol v Gregorovciach zriadený Miestny národný výbor.

V nasledujúcom období sa pri moci etabluje komunistický režim. Už roku 1929 bola v obci založená organizácia KSC a v roku 1953 bolo počas kolektivizácie založené JRD. Rozmach priemyselných závodov dokladoval rok 1973, keď bola zriadená na urbárskom pozemku severne nad obcou mimo intravilánu prevádzkareň výrobného družstva „Novodob“, ktorá mala riešiť ženskú zamestnanosť obce aj príľahlých obcí. Spočiatku bola orientovaná na výkup surových zvieracích kožušín. Po čase sa závod pretransformoval na výrobu hračiek.

Na prelome 90. rokov bol presťahovaný Miestny národný výbor, transformujúci sa na Obecný úrad, do budovy školy.

Kostol a cirkev

Kostol aj farnosť v Gregorovciach vystupujú v pápežských registroch z 30. rokov 14. storočia. O kostole existujú aj ďalšie správy zo záveru stredoveku. Kostol aj farnosť existovali v obci dokázateľne v 14.-16. storočí.

Z obdobia stredoveku, z konca 13. respektíve začiatku 14. storočia je v Gregorovciach zdokumentovaný ranogotický „kolonizačný“ kostol, ktorý patril miestnym zemanom. Kostol bol na vyvýšenine, na severnom okraji obce a pozostával z pozdĺžnej lode, štvorbokého presbytéria a sakristie na severnej strane, pričom základy boli vymurované z lomového kameňa.

Barkóciho vizitácia Šarišského archidiakonátu v roku 1749 konštatuje, že v obci v tej dobe stal starobylý murovaný kostol Narodenia Panny Márie. Vo svätyni boli klenby a stal tam jediný hlavný oltár Narodenie Panny Márie, ktorý bol starobylý. Chór bol drevený. Z evanjeliovej strany stála murovaná sakristia, v tom čase v dezolátnom stave. Časť múrov sa rozpadala, kostol mal vážne narušenú statiku, stĺpy podopierali múry, ale tie sa oddeľovali od stavby. Nad strechou sa nachádzala vežička, v ktorej viseli dva benedikované zvony. Cintorín bol ohradený múrom. Všetci obyvatelia hovorili po slovensky. Patrónmi kostola boli miestni zemepáni: grófká Klára Kapiová – vdova Sentivániová, František Kapi, Štefan Us, vdova Anna Segediová, Kristína Dežefiová.

Na mieste stredovekého kostola bol v roku 1773 postavený barokovo-klasicistický kostol. Ten bol na rozdiel od stredovekej orientácie v smere S-J. Pozostával z predsunutej veže, obdĺžnikovej lode a svätyně s polkruhovým záverom. Loď mala len rovný trámový strop, po oboch stranách bola presvetlená dvojicou okien. Predstavaná štvorpodlažná veža mala na prízemí pôvodne vstup s letopočtom 1773. V roku 1787 bolo v obci veriacich rímskokatolíkov a gréckokatolíkov 414, evanjelikov augsburského vyznania a kalvínov 93, židov 27.

Po úpravách v 80-tých rokoch 20. storočia bol pôvodný portál nahradený kamenným obkladom. Kostol bol prikrytý sedlovou strechou, veža bola ukončená ihlancom. Posledné zmeny na kostole prebehli v roku 2001, keď z pôvodného kostola ostala len veža. Bol preskúmaný základným výskumom pred prestavbou rímskokatolíckeho kostola Narodenia Panny Márie.

Škola a kultúra

Škola bola zaiste v obci najneskôr v roku 1427. Z tohto obdobia máme písomný doklad o jej existencii. Fungovala ako škola cirkevná. Po dlhých stáročiach máme doklad o jestvovaní školy v obci podľa záznamov na farskom úrade vo Veľkom Šariši, podľa ktorých bola cirkevná škola v obci založená v roku 1897.

Už v 20. storočí, dňa 1. septembra 1930 Ministerstvo školstva a osvetu zriadilo dvojtriednu štátnu ľudovú školu s dvomi učiteľmi a vyučovacím jazykom československým. Obec Gregorovce bola vyzvaná, aby bezodkladne obstarala aspoň dve vyhovujúce učebne. Nebola to ľahká úloha, ešte aj učebné pomôcky boli zničené vojakmi počas I. svetovej vojny. Škola stratila priestory, keďže bola zoštátnená a pôvodné priestory patrili cirkvi. V roku 1933 bola štátnymi orgánmi povolená výstavba novej budovy pre školu. Novostavba, drevník, záchody a studňa boli kolaudované v roku 1934.

V roku 1941 boli hnutelnosti aj nehnuteľnosti štátnej ľudovej školy dané do používania politickej obce Gregorovce.

V roku 1947 Školský inšpektor konštatoval, že škola má vlastnú budovu, sú v nej dve učebne, kabinet, dvojizbový byt pre riaditeľa a jednoizbový byt pre slobodného učiteľa. V roku 1949 pridilil národnej škole Sbor povereníkov miestny kaštieľ s parkom, pôvodne patriaci miestnemu pánovi Eugenovi Lampaterovi.

60. roky boli na škole úrodné na množstvo žiakov, vyučovalo sa ich vyše stovky. 5 ročníkov bolo rozdelených do 4. tried. Vyučovanie aj v soboty sa postupne vytrácalo. Najprv mohli ostať žiaci doma každú druhú sobotu, neskôr už každú. V 70. rokoch 20. storočia sa vyučovalo na dve smeny. Začiatok vyučovania odpoľudnia bol o 13.00hod. V septembri 1975 bol v Gregorovciach zrušený 5. ročník, žiaci tohto ročníka boli začlenení do obvodovej ZDŠ v Terni.

Na prelome 60. a 70. rokov sa začalo s výstavbou novej budovy pre materskú školu. Odovzdaná do užívania bola v roku 1973. Ako priestory pre predškôľakov slúžili predtým budova kaštieľa a naozaj provizórne tzv. Osvetová miestnosť.

Školské kultúrno-spoločenské akcie základnej školy prebiehali často v spolupráci s materskou školou a obcou. Manželia Koščovci napr. pripravovali na vtedajšom ihrisku tzv. Majálesy, Športovo-kultúrne nedeľňajšie popoludnia. V dedine sa organizovali estrády, pod vedením Štefana Friča úspešne fungovali divadelní ochotníci. Premietali sa filmy, vysokú návštevnosť mal dedinský filmový festival.

Šport

Samozrejme v Gregorovciach najviac prekvital zo športových aktivít futbal. Futbal sa hrával na dvoroch, na cestách, na záhradách, na pasienkoch. Z okolitých dedín sa ako v prvej začal hrať „poloorganizovane“ práve v Gregorovciach. Ihrisko bolo v miestach, kde stojí dnes ovčiareň, na pozemku, ktorý komunistická vláda skonfiškovala rodine Lampaterových. Veľkosť hracej plochy bola poznačená pilinami.

V roku 1953 však bolo ihrisko odobraté pre poľnohospodárske účely JRD. Rokom založenia telovýchovnej jednoty bol rok 1959. Futbalový klub TJ Družstevník Gregorovce sa zapojil do organizovanej súťaže 4. triedy okresu Prešov kategórie dospelých. Po finančnej stránke nasledujúce roky závisela existencia klubu od financií získaných na brigádach. V roku 1967 došlo k zmene názvu športového klubu na TJ Požiarnik Gregorovce a v roku 1975 na TJ Novodob Gregorovce. Od roku 2006 nesie klub názov ŠK Gregorovce (Športový klub Gregorovce).

Mužstvo dorastencov bolo vytvorené od ročníka 1971/1972 a prvé mužstvo žiakov v roku 1978. Od roku 1977 začalo svoju históriu aj mužstvo „vyslužilcov“, dnes „starí páni“. V obci sa organizovali a dodnes organizujú memoriály a turnaje, najstaršiu históriu má Memoriál Bartolomeja Motýľa.

V roku 1979 sa okolo Jozefa a Viktora Ondrejovcov vytvorila skupinka turistiky chtivých záujemcov, ktorí nepravidelne uskutočňovali vychádzky do okolitej prírody spojené s opekaním a spoznávaním. Po niekoľkých rokoch aktivita zanikla, ale obnovila sa, opäť neoficiálne v roku 1988. Medzi najviac navštevované miesta patrili Lysá Stráž, Stráž a Šarišský hrad. V rokoch 2002 - 2007 sa na podnet Športovej komisie pri OÚ v Gregorovciach, za spolupráce s TJ Novodob Gregorovce opäť organizovali turistické akcie. Oficiálne bol Turistický oddiel založený 10.2.2008.

V roku 1980 bol v Gregorovciach založený stolnotenisový oddiel. Miestom pre tréningy a zápasy bola tzv. Osvetová beseda a spoločenská miestnosť v športovom areáli. Tútorom tejto aktivity bol Viktor Vojtek. V ročníkoch 1980/81 až 1984/1985 boli vytvorené mužstvá žiakov a dospelých. Po roku 1985 sa tomuto druhu športu venovali v našej obci len rekreačne.

Štofkov mlyn v Gregorovciach

Prvý mlyn v našej obci sa spomína v roku 1714. Do roku 1908 bol vlastníkom mlynu pán Lampater (v období okolo roku 1902 bol mlynárom Štefan Blihár), ktorého mlyn aj s príslušnými pozemkami boli po ľavej strane potoka. Na hornom konci obce zvané Počkej bola vodná nádrž s dreveným výpustným stavidlom, kadiaľ voda jeho uvoľnením tiekla do ďalších nádrží. Celková dĺžka náhonu s nádržami bola vyše jeden kilometer. Mlynica bola vybudovaná z kameňa, ktorá bola súčasťou obytného domu mlynárskej rodiny. Mlynské koleso, v priemere vyše sedem metrové a meter široké, sa zastavovalo každú sobotu o dvanástej hodine. Koleso sa spúšťalo v nedeľu po polnoci, kedy sa začalo znovu mlieť.

V roku 1908 mlyn aj s príslušnými pozemkami patriacimi k nemu odkúpil mladý manželský pár z obce Terňa, Mikuláš a Anna Štofková. Opravili starý mlyn, v okolí vysadili ovocné stromy a tak pri mlyne vznikla veľká ovocná záhrada. Ostatné pozemky medzi náhonom a potokom Dzikov začali obrábať ako poľnohospodársku pôdu. Počas I. svetovej vojny musel mlynár na front, z ktorého sa už nevrátil.

Vdova Anna okrem starostlivosti o tri deti začala prevádzkovať mlyn sama. V roku 1927 sa znova vydala za Andreja Šteca, ktorému porodila ešte ďalších sedem detí. Počas prevádzkovania mlyna najatým mlynárom Matejom Danaiim, Anna s deťmi a jej druhým manželom pracovali spolu v mlyne. Po čase však mlyn došiel do dražby, keďže Andrej Štec nedokázal ukočírovať svoj vzťah k alkoholu.

Pomocníkom v mlyne v dobe po I. svetovej vojne bol aj Jozef Frič. Býval v susedstve mlyna v strede veľkej záhrady, nazývanej Kúria. Kúria kedysi taktiež patrila pánovi Lampaterovi, kým ju neskôr neodkúpil otec Jozefa Friča. Ten si na jej odkúpenie zarobil v Amerike. Počas mlynárčenia v mlyne sa Jozef zaľúbil do najstaršej dcéry mlynára Štofka, Margity. Vzali sa a presťahovali na Kúriu. Polovicu z mlynu si, aby sa mlyn počas dražby nedostal do cudzích rúk, kúpili za Jozefov dedičný podiel. Druhá polovica patrila Margitiným súrodencom. Jozefovým spoločníkom sa v mlyne stal o štyri roky mladší Margitin brat Anton, až do čias, keď odišiel ako laik na misie do Južnej Ameriky. Anton v Amerike neskôr viedol aj veľký mlyn.

Jozef Frič vyplatil všetkých spoluvlastníkov, zmodernizoval mlyn, pričom sa však aj veľmi zadlžil. Pri mlyne si dal namontovať aj sečkáreň, ktorú využívali gazdovia z okolia. Po zložení tovarišskej skúšky dostal v roku 1942 v apríli Jozef Frič

živnostenský list. Prevádzkoval ho až do znárodnenia, kedy výmerom zo dňa 19.1.1951 boli z prevádzky vyčlenené všetky malé mlyny na Slovensku. Zomrel ako 89 ročný v roku 1992 a jeho manželka Margita, rodená Štofková vo veku 90 rokov v roku 1999.

Jozef a Margita mali 5 detí. Syn Jozef ako vojak základnej služby slúžil v rokoch 1953 - 1955 v Jáchymove, kde mal strážiť politických väzňov. Odmietal poslušnosť a búril sa proti vtedajšiemu režimu čím si vyslúžil väzenie, tresty, ktoré podlomili jeho zdravie. Už jeho otec okrem schopného mlynára bol aj súcitný človek, ktorý neraz mlel chudobným bez zaplatenia. Ich dlhy neskôr musel ešte aj sám splácať.

Počas II. svetovej vojny uchýlili jednu z východu utekajúcu rodinu, ktorá im však namiesto poďakovania ukradla kravu.

Život v obci v súčasnosti

Gregorovce, obec vzdialená od okresného a krajského mesta zároveň, od Prešova 9,5km, (od Veľkého Šariša 3,5km) žije životom satelitnej prímestskej oblasti. Obyvatelia mladšej a strednej generácie sú úzko prepojení s mestským spôsobom života. Prešov je miestom ich školy, práce, kultúrnych aj voľnočasových aktivít. Zároveň však obyvatelia našej obce dokážu využívať aj služby obce a okolitej prírody.

Samosprávu tvorí starosta a obecné zastupiteľstvo. V súčasnosti má obec sedem poslancov a dve komisie. Kultúrnu a Pre ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov. Šport reprezentuje Športový klub Gregorovce, kultúru kresťanský spevácky zbor Gregos (popri dospelých funguje aj detský spevácky zbor Gregorček). Ochranu majetkov pred požiarmi má na starosti Dobrovoľný hasičský zbor, ktorého história v obci začala už v roku 1926.

V obci sa nachádzajú zariadenia občianskej a technickej vybavenosti: predajňa potravinárskeho tovaru – samoobsluha, predajňa zmiešaného tovaru, obecná knižnica, futbalové ihrisko. Samozrejme súčasťou, dominantou obce je rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie a Základná škola s materskou školou v Gregorovciach. Predškolská výchova a primárne vzdelávania fungujú v dvoch budovách. Kultúrny dom v obci nie je, no jeho existencia je otázkou krátkeho času. V obci sa nenachádza ani žiadna Národná kultúrna pamiatka.

V Gregorovciach sa pravidelne konajú spoločensko-kultúrne podujatia, spomeniem Mikuláš, Obecnú vatru, Prázdninovú stanovačku, Deň detí či Vianočné posedenie. Obec narastá na počte domov a obyvateľov, ktorí sa sem sťahujú z blízkeho okolia. Novostavby zaplňajú územie katastra hlavne v smere Gregorovce – Kanaš. V súčasnosti má obec 870 obyvateľov a rozlohu 984 hektárov.

Osobnosti - rodáci

Daniel Baláž (1966 -) rímskokatolícky duchovný, ordinovaný 13.6.1992 za rožňavskú diecézu. Rok pôsobil ako kaplán v Rimavskej Sobote, následne bol administrátorom a správcom viacerých farností. V súčasnosti duchovný otec farnosti Muránska Dlhá Lúka. Neúnavne smeruje sebe zverených veriacich aj rodákov k hľadaniu pravdy, k praktizovaniu kresťanstva a ľudskosti. Pravidelne sa zúčastňuje na spoločenskom aj duchovnom živote obce, odkiaľ pochádza.

Martina Kušnírová (1990 - 2018) archeologička, 21.2.2018 popravená spolu so svojim snúbencom investigatívnym novinárom Jánom Kuciakom neznámym páchatelom. Motív vraždy s veľkou pravdepodobnosťou súvisel s prácou jej snúbenca pri odhaľovaní korupcie na Slovensku. Podporovala aktivity Jána Kuciaka pri odhaľovaní pravdy, zároveň zdieľala informácie na ktoré prichádzal, čím sa stala nepohodlnou a následne obeťou vraždy.

Názvy obce

1248 Gregorfalva

1278 Geregurfelde

1340 Gergellaca

1920 Gergeľak

1948 Gregorovce

Starostovia (predsedovia MNV)

Michal Šimko

Ján Kovaľ

Jozef Dučai 1945

Jozef Šimko 1946

František Vojtek 1964

Vincent Palenčár 1981

Ján Drobnák 1988

Antónia Demeterová 1990 - 2010

Slavomír Verčimák 2010 -

Riaditelia základnej školy

Ľudo Horanský 1939 - 1944

Mária Kis-Polczová 1944 - 1945

Mikuláš Hritz 1945 - 1948

Mikuláš Košč 1948 - 1958

Vincent Pristaš 1958 - 1982

Pavol Javorský 1982 - 1985

Margita Kundľová 1985 - 1990

Margita Urbanová 1990 - 2004

Mária Pavlíková 2004 - 2009

Jana Brhlíková 2009 - 2013

Anna Holentová 2013 - 2017

Zuzana Sláviková 2017 -

Farári vo Veľkom Šariši (filiálka Gregorovce)

Dominikáni (OP): 1564 - 1576, Michal Zanferus 1611, Michal Tarnóczy 1686 - 1695, Štefan Szmukó 1695 - 1716, František Xavér Turcsányi 1716 - 1719, Ján Bánóczy 1719, František Aranyosy 1719 - 1727, Michal Vitkóczy 1727 - 1734, Ján Kárász 1734 - 1751, Juraj Gyorgy 1751 - 1762, Ján Zaffián 1762 - 1766, Matej Flaskay 1766 - 1796, Jozef Paldián 1796 - 1819, Ján Károlyi, dekan 1819 - 1836, Ján Csukár 1836 - 1877, Dezider Francsek 1877 - 1900, Anton Kleinovszky 1900 - 1915, Edmund Koncz 1915 - 1940, Vojtech Jančáry 1940 - 1951, ThDr.Jozef Leščák 1951 - 1990, Pavol Marton 1990 - 2004, Alexander Repický 2004 - 2009, Bartolomej Salanci 2009-

Použité pramene:

BUDINSKÝ-KRIČKA, V.: *Nové nálezy na východnom Slovensku.*
In: AVANS v roku 1983. Nitra, 1984, s.51-61.

FROHMANN,W.: *Zamúčení mlynári. O mlynoch a mlynároch na Hornej Toryse, Svinke a Sopotnici.* Prešov: IMSLOV, s.r.o., 2017.

NAGY, L.: *Notitiae politico – geographico statisticae.* Budín, 1828.

PALA, G., PALA, F.: *Almanach futbalu v Gregorovciach (1959-2009).*
Prešov: PRO COMMUNIO,o.z., 2009.

TOMÁŠOVÁ, B.: *Prieskum v okrese Prešov.* In: AVANS v roku 1985. Nitra, 1986, s. 223-225.

ULIČNÝ, F.: *Dejiny osídlenia Šariša.* Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1990.

ULIČNÝ, M.: *Záchranný výskum stredovekého kostola v Gregorovciach.*
In: AVANS v roku 2002. Nitra, 2003, s.151-152.

ULIČNÝ, M., SUCHÝ, E.: *Dokumentácia architektonických a archeologických nálezov v areáli Rímskokatolíckeho kostola Narodenia Panny Márie v Gregorovciach.* Prešov: KPÚ, 2006.

Encyklopédia miest a obcí Slovenska. PS-LINE, 2005.

Súpis pamiatok na Slovensku I. Bratislava: OBZOR, 1967.

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. Bratislava: VEDA, 1977.

Kronika obce Gregorovce

Kronika Základnej školy.

Archív Základnej školy v Gregorovciach.

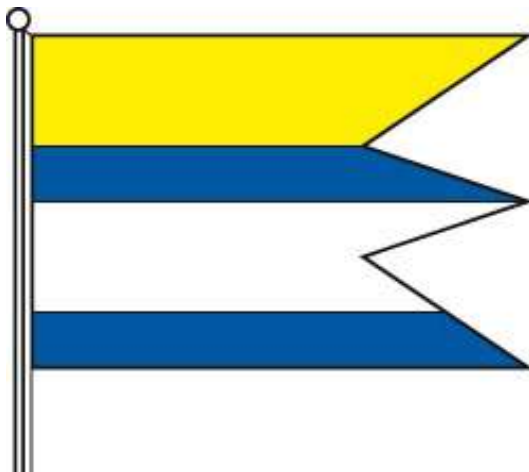
Za spoluprácu ďakujem Krajskému pamiatkovému úradu Prešov, za možnosť využiť ich archív a fotografie.

Erb obce

Vlajka obce

Gregorovce vo fotografiách

**Rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie v Gregorovciach
(foto: KPÚ)**

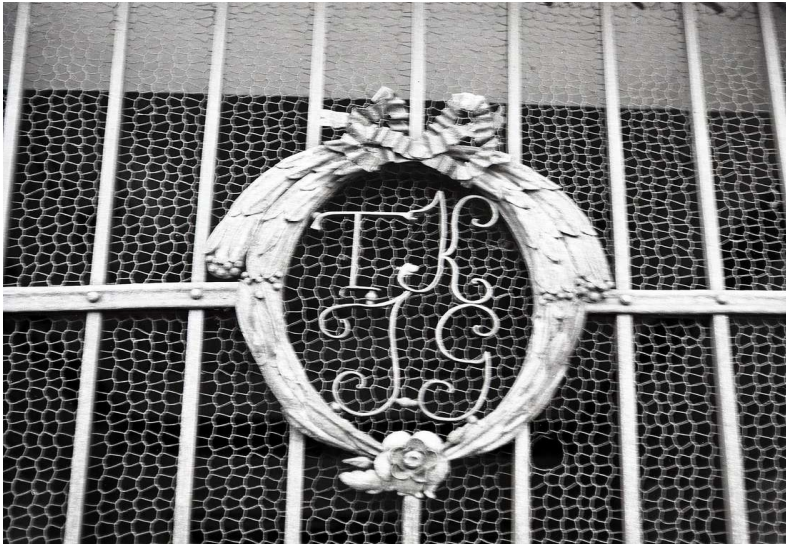
**Rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie v Gregorovciach
(foto: KPÚ)**

Kúria v Gregorovciach (foto: KPÚ)

Kúria, neskôr Miestny národný výbor Gregorovce (foto: KPÚ)

Kúria, klasicistický veniec s iniciálkami (foto: KPÚ)

Kúria v Gregorovciach, interiér (foto: KPÚ)

Kaštieľ v Gregorovciach

Bývalý kaštieľ zemepána Lampatera v Gregorovciach

Sýpka veľkostatkára Lampatera

Osvetová miestnosť, provízorne priestory materskej škôlky

Hrobka v pánskej záhrade (foto: KPÚ)

Zemepánska hrobka v Gregorovciach (foto: KPÚ)

Z histórie obce GREGOROVCE /*Richard Lipták*

(Náčrt zostavený a publikovaný na 770. výročie prvej písomnej
zmienky o obci)

„Vzrast životnej úrovne v r. 1966. V obci je ku koncu roka 128 kusov rádia, 55 ks televízorov, 111 ks práčky, 118 elektrické rúry, 12 elektrických sporákov, 7 ľadničiek, 16 vysávačov, 26 motorky. Počet domov 157. Dôchodok poberá 83 dôchodcov. Na jedného pripadá mesačný priemer 341,- Kčs.“

(Kronika obce Gregorovce)

